

Archeologienota met Beperkte Samenstelling

Dendermonde Zuidlaan 3
Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel
Archeologienota met Beperkte Samenstelling Dendermonde Zuidlaan 3. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur(s)
Mathias Hermans

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2021-0607

Plaats en datum
Gent, 3 juni 2021

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 1855
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

Inhoud

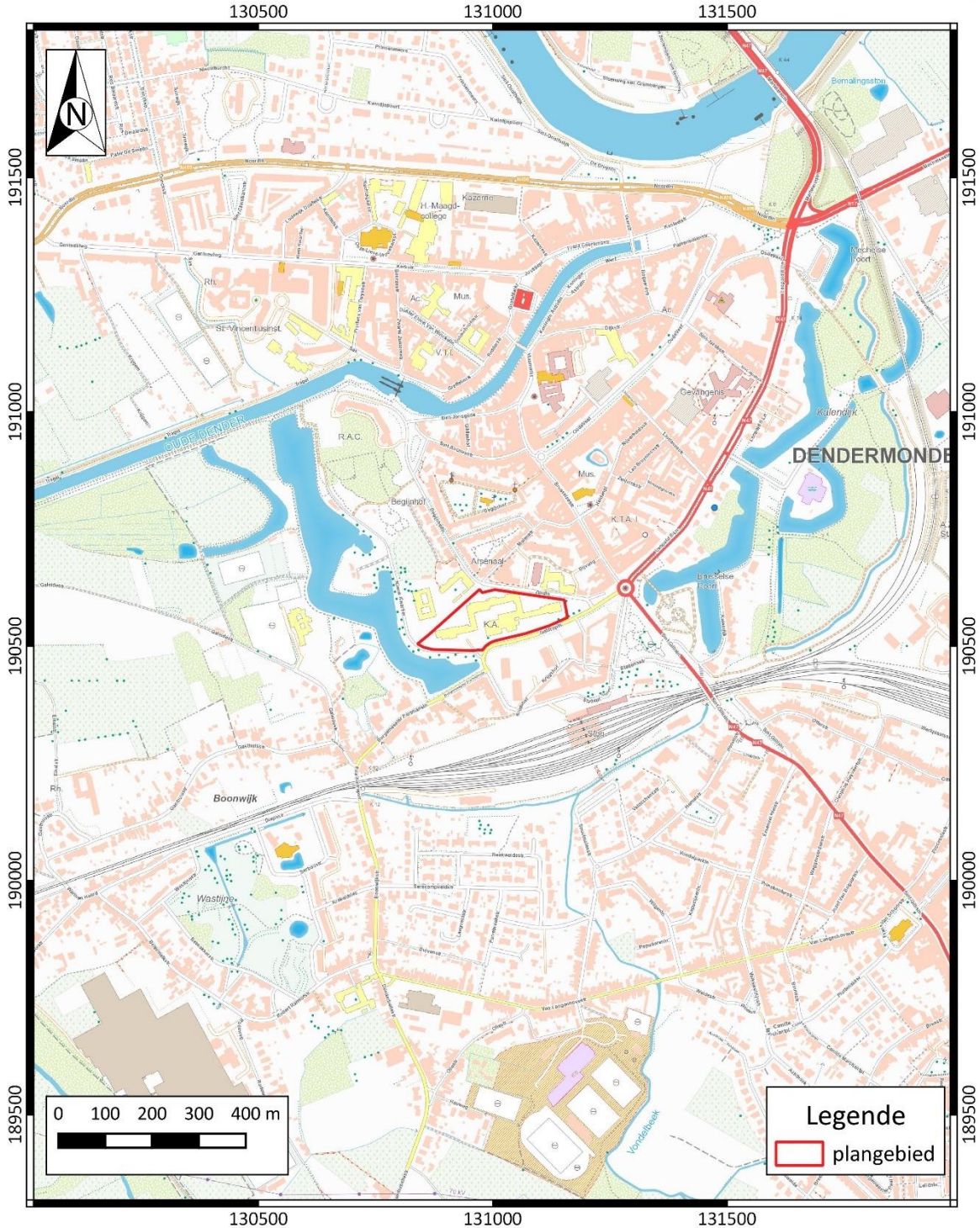
1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens.....	1
1.2	Juridisch kader en onderzoektraject	4
1.3	Aanleiding	4
1.4	Huidige situatie en geplande werken	5
1.4.1	Huidige situatie	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen	7
1.5	Randvoorwaarden.....	11
2	Bureauonderzoek	12
2.1	Werkwijze en strategie	12
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling	12
2.1.2	Onderzoeksvragen	12
2.1.3	Methoden en technieken.....	12
2.2	Assessmentrapport	13
2.2.1	Historisch kader	13
2.2.2	Cartografische bronnen	16
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	19
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	19
2.3.2	Archeologische verwachting.....	19
2.4	Besluit.....	20
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	20
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	20
3	Samenvatting.....	21
4	Lijsten.....	22
4.1	Figurenlijst.....	22
4.2	Plannenlijst.....	22
5	Bibliografie	23

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Dendermonde Zuidlaan 3		
Ligging	Zuidlaan 3, deelgemeente Dendermonde, gemeente Dendermonde, provincie Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Dendermonde, 1 ^{ste} afdeling, sectie D, Percelen: 277p ²³ en 277m ²³		
Coördinaten	Noord	x: 130971,75	y: 190621,08
	Oost:	x: 131152,70	y: 190598,87
	Zuid:	x: 130978,06	y: 190491,54
	West:	x: 130839,57	y: 190505,08
Oppervlakte plangebied	24.859 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	Ca. 900 m ²		
Kartering gewestplan	Gemeenschapsvoorzieningen		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0607		
Bureauonderzoek	Projectcode	2021E230	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (Erkenningsnummer: OE/ERK/Archeoloog/2015/00020)	
	Betrokken actoren	Mathias Hermans (archeoloog)	
	Betrokken derden	N.v.t.	

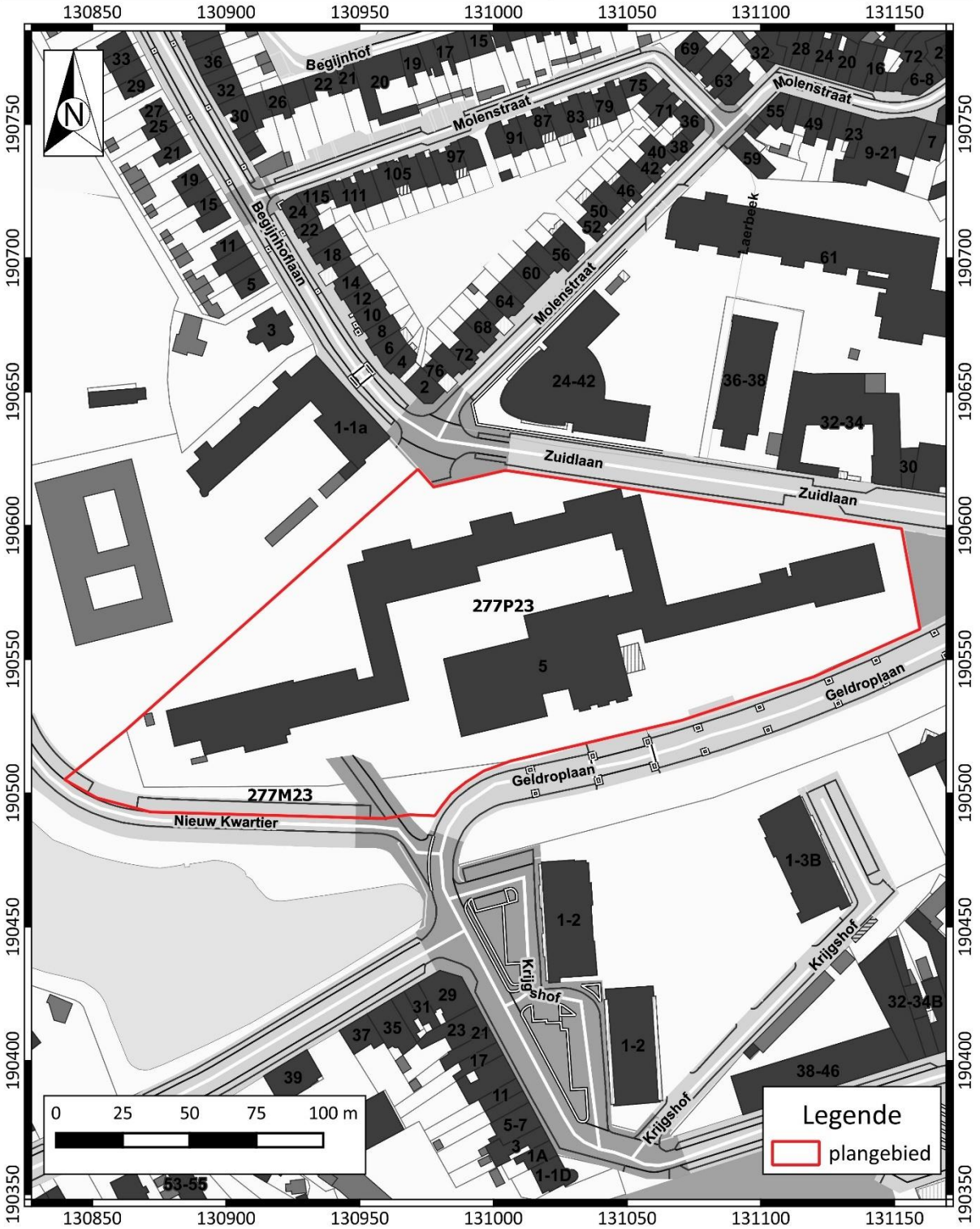
 ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE	Dendermonde, Zuidlaan 3 Plangebied op topografische kaart		Datum: 1-6-2021
	Projectnummer BAAC 2021-0607	Projectcode bureauonderzoek 2021E230	Schaal: 1:10000

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 01.06.21)

¹ AGIV 2021c

<p>BAAC</p> <p>ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE</p>	<p>Dendermonde, Zuidlaan 3</p> <p>Plangebied op GRB</p>		<p>Datum: 1-6-2021</p>
	<p>Projectnummer BAAC 2021-0607</p>	<p>Projectcode bureauonderzoek 2021E230</p>	<p>Schaal: 1:1750</p>

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 01.06.21)

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels **vooronderzoek zonder/met ingreep in de bodem**.

Echter kan het in enkele specifieke dossiers snel blijken dat de noodzaak voor een dergelijk verder vooronderzoek overbodig is. Indien namelijk bij de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevend aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader, kan worden aangetoond dat:

1. met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2. de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3. verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, kan de opmaak van een volwaardige archeologienota achterwege gelaten worden en overgegaan worden naar de opmaak van een **Archeologienota met Beperkte Samenstelling** waarbij de rapportering van het bureauonderzoek beperkt wordt (Code van Goede Praktijk 12.5.3.3).

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een aanbouw en renovatiewerken gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van twee regenwaterputten en de fundering voor een kleine aanbouw) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

² AGIV 2021a

De totale oppervlakte van het plangebied Dendermonde, Zuidlaan 3 bedraagt ca. 24.859 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van ca. 900 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt daarentegen in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving enkele waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal:

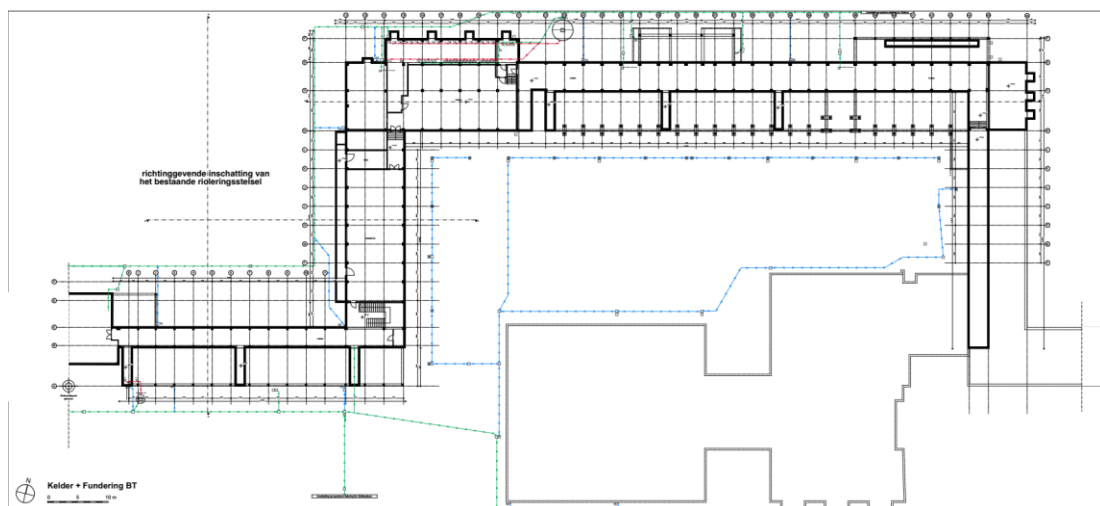
- Voormalig Bastion VIII (ID 11060), met inbegrip van deel van militaire constructie met rest van kruitmagazijn en verlande hoofdgracht palend aan de voorgracht en lunet met kruitmagazijn met uitsluiting van hedendaagse constructies is beschermd als monument.⁴
- Het bomvrij arsenaal (ID 8357) is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door onder andere de historische waarde als classicistisch militair bouwwerk opgetrokken in de Hollandse periode tussen 1816 en 1830 onder leiding van Engelse en Hollandse ingenieurs en als voorbeeld van een typisch utilitair militair bouwwerk.⁵

Het plangebied is gelegen in een Archeologisch Vastgestelde Zone. Aangezien het totale plangebied meer dan 300 m² bedraagt en de bodemingreep meer dan 100 m², is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de verkavelingsaanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Het terrein is onderdeel van een scholengemeenschap te Dendermonde. Het schoolgebouw GO8 is gelegen binnen het plangebied. Het schoolgebouw is onderkelderd en ter hoogte van de geplande uitbouw is een 'Engelse koer' aanwezig die de ondergrondse ruimte voorziet van licht. Daarnaast is er ook een afdak tegen de gevel en is er verharding aanwezig.

Figuur 1: Kelders en funderingen bestaande toestand⁶

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021.

⁴ ID 11060, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11060>

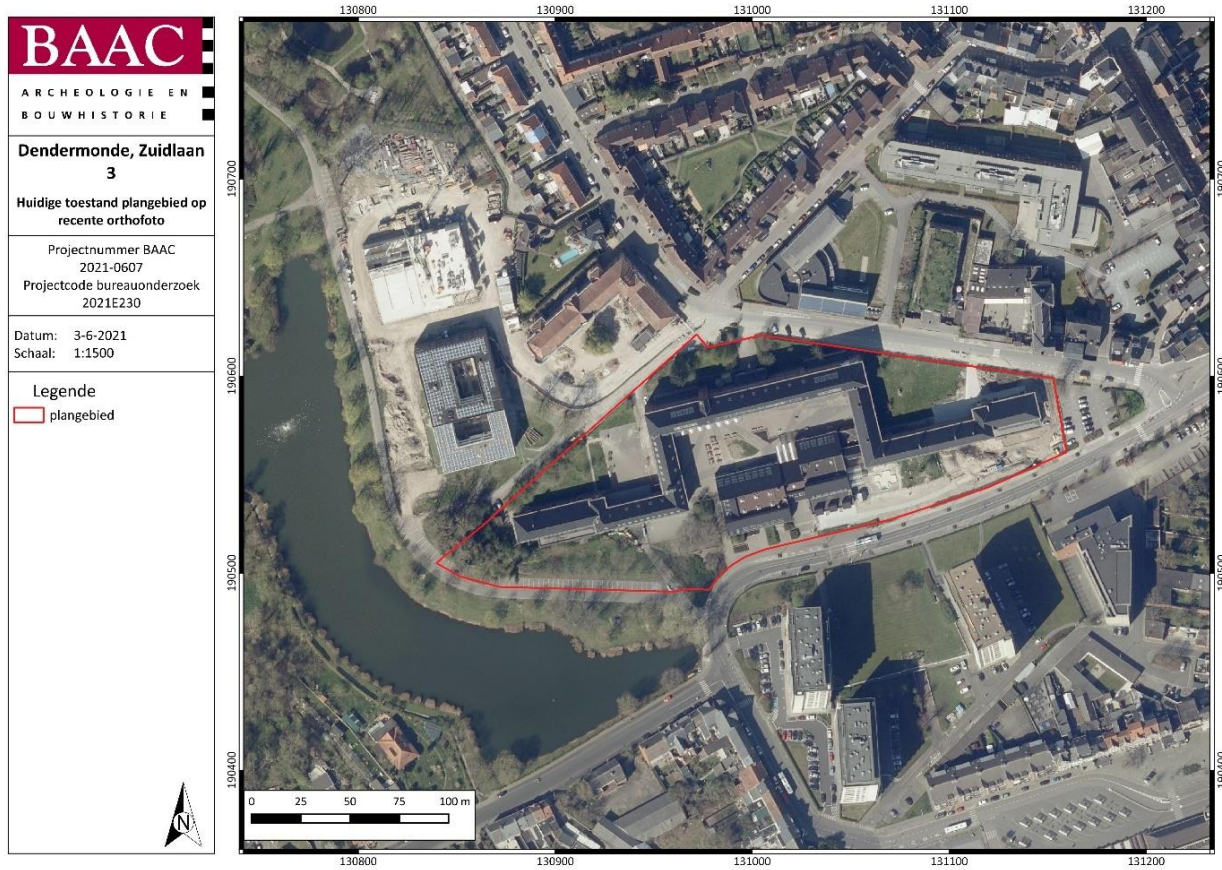
⁵ ID 8357, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/8357>

⁶ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 2: Zicht op de noordwestelijke zijde van het schoolgebouw: het afdak en de ‘Engelse koer’⁷

Plan 3: Plangebied op recente orthofoto⁸ (digitaal; 1:1; 03.06.2021)

⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

⁸ AGIV 2021b

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

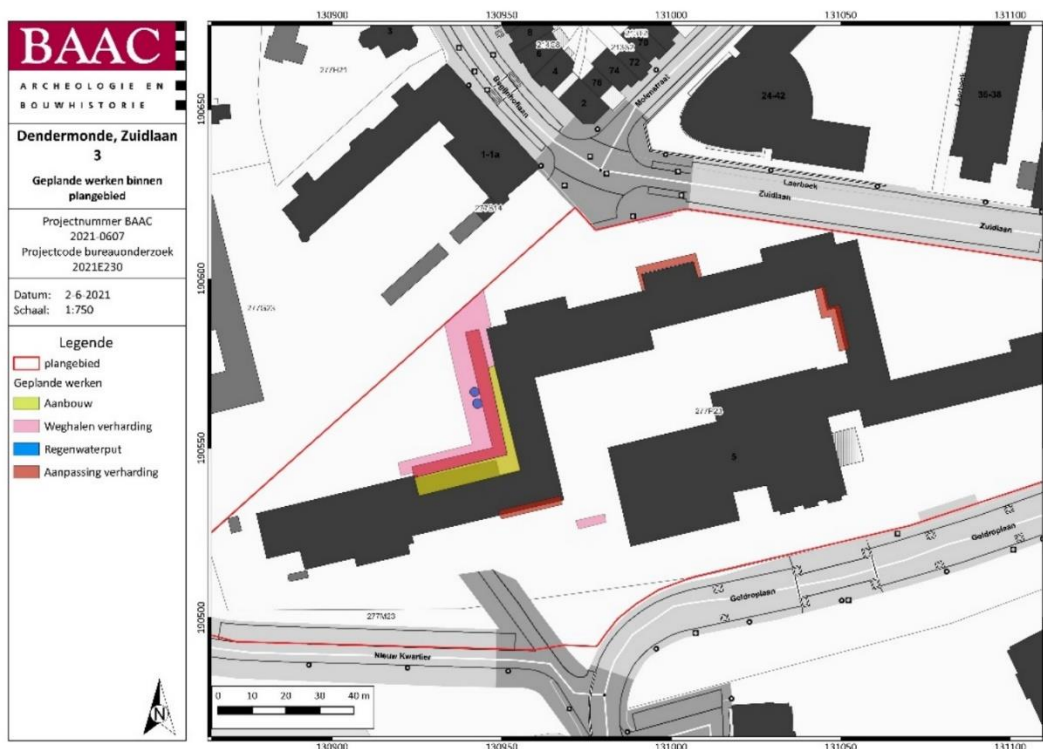
Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein de renovatie van het bestaande schoolgebouw GO8 met daarbij een nieuwe kleine aanbouw. Aan de noordwestzijde wordt het gebouw uitgebreid met een gaanderij en leraarslokaal. Aan verschillende toegangsdeuren wordt de verharding aangepast om de toegankelijkheid te vergroten. De renovatiewerken blijven beperkt tot het strippen en vernieuwen van het binnenwerk.

De aanbouw bestaat uit een leraarslokaal en passerelle. Deze is een L-vormige volume tegen het bestaande gebouw GO8. Hiervoor dient een bestaand afdak en grondverharding afgebroken te worden. De aanbouw wordt gefundeerd door middel van een betonplaat op de volle grond met onderliggende paalfunderingen. De onderzijde van de betonplaat komt op gelijk niveau te liggen met het bestaande maaiveld. De vloeropbouw, die boven het maaiveld komt te liggen, is ca. 50 cm dik. Het aantal paalfunderingen en hun diepte wordt nog bepaald na een stabilisatiestudie. De omvang van de aanbouw is ca. 230 m². De zone gelegen voor de aanbouw krijgt een aanpassing van de verharding middels nieuwe betontegels, gelegen op de bestaande onderfundering. De passerelle wordt gedeeltelijk opgebouwd boven de bestaande 'Engelse koer'.

De aanpassing van de toegangsdeuren gaat gepaard met een plaatselijke uitbraak van de bestaande verharding en ophoging om de integrale toegankelijkheid van het schoolgebouw te verbeteren.

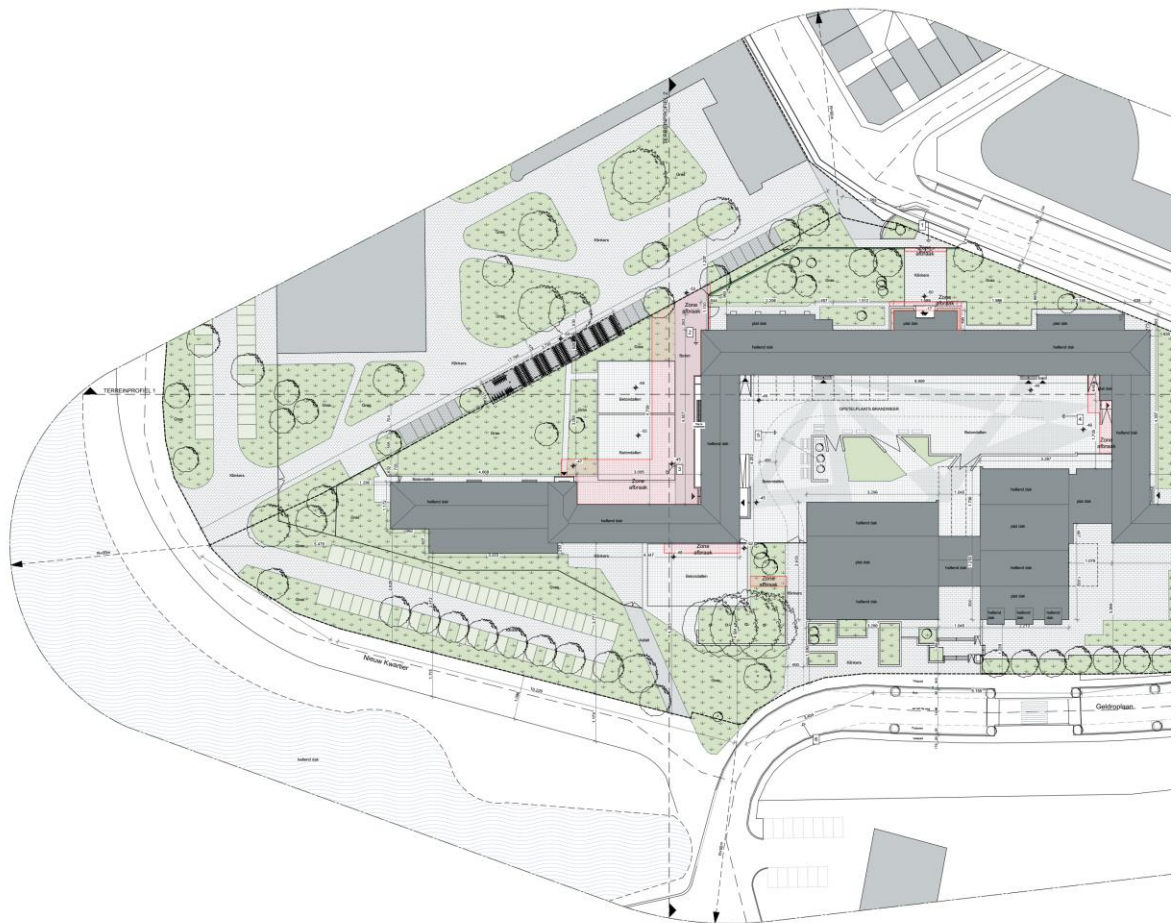
Tot slot is er een plaatselijke bodemingreep voor de installatie van twee regenwaterputten. Beide hebben een volume van 20.000 L en worden 2,50 à 3 m diep gegraven (zie Plan 4).

Plan 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁹ op GRB¹⁰(digitaal; 1:1; 02.06.2021)

⁹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

¹⁰ AGIV 2021a

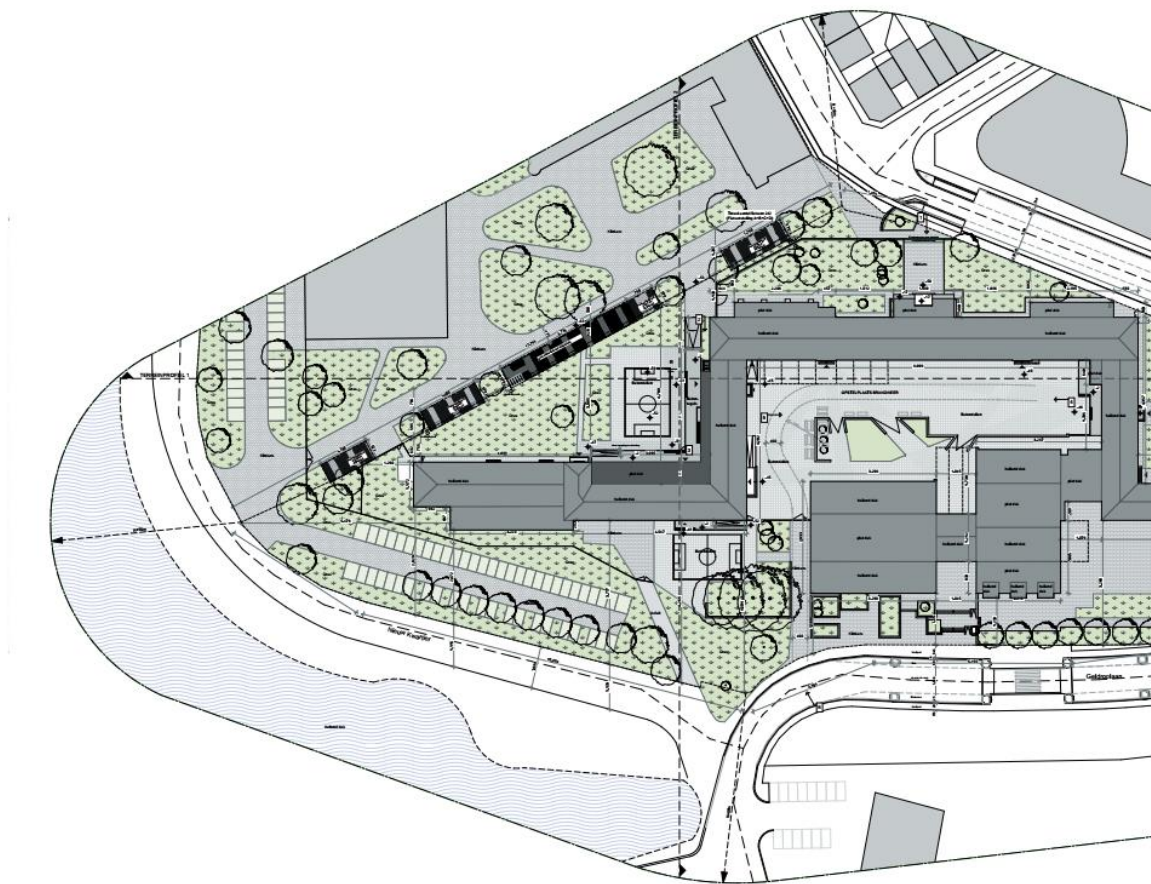

Inplantingsplan BT

0 10 20 30 40 50 m

Figuur 3: Inplantingsplan bestaande toestand met te slopen verharding (rood gearceerd)¹¹

¹¹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

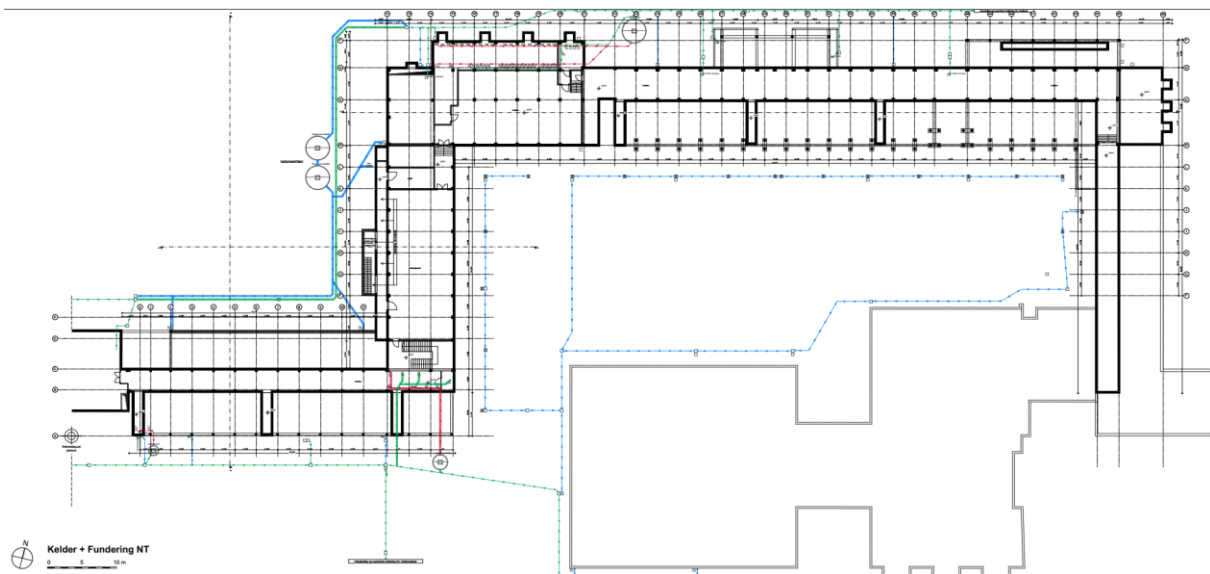

Inplantingsplan NT

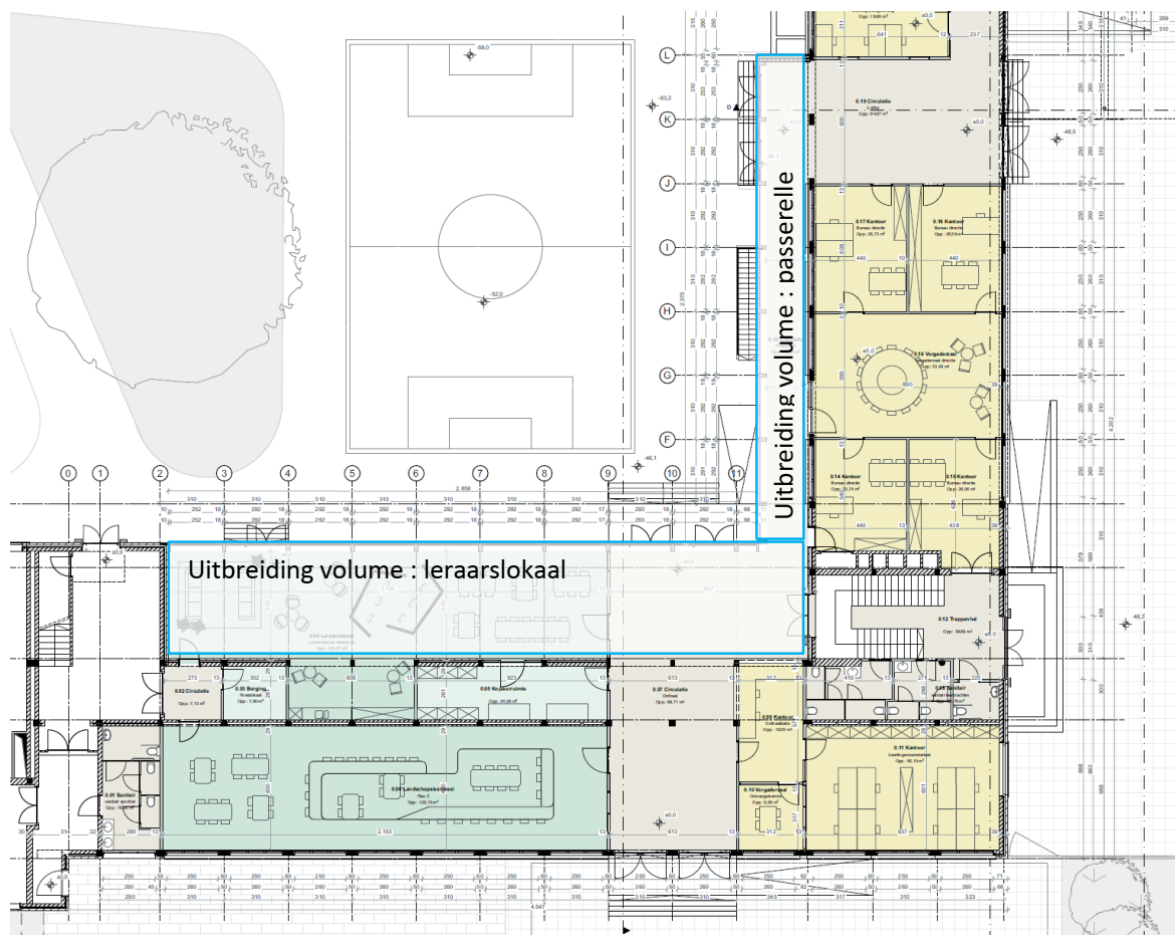
0 10 20 30 40 50 m

Figuur 4: Inplantingsplan nieuwe toestand: Aanbouw in donkergrijs (L-vorm)¹²

¹² Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 5: Inplanting funderingen en nieuwe regenwaterputten¹³

Figuur 6: Visualisatie aanbouw: Leraarslokaal en passerelle

¹³ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Impactanalyse

De geplande werken hebben een beperkte diepte en omvang. De diepgang blijft voornamelijk beperkt tot het weghalen van de verharding. De vloerplaat van de aanbouw komt op het niveau van het bestaande maaiveld. De paalfunderingen kunnen diepgaander verstoren, maar ook hier zal de omvang zeer beperkt blijven.

De regenwaterputten gaan lokaal een diepgaande verstoring van 2,5 à 3 m te weegbrengen.

1.5 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt dit doel door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

Binnen de opzet van deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel ingegaan op een beperkt aantal aspecten uit de beschrijving van de historische beschrijving (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat verder onderzoek in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zal leiden tot nuttige kenniswinst

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende archeologische en historische bronnen.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto

Historische en archeologische kaarten:

- Ferrariskaart
- Topografische kaart 1892 en 1930 (resultaten van Cartesius)

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en er werd geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

2.2 Assessmentrapport

In een standaard archeologienota wordt in dit hoofdstuk een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied. Echter, gezien het hier gaat om een archeologienota met beperkte samenstelling wordt enkel dieper ingegaan op een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de beschrijving van het historisch kader. Deze aspecten worden geconfronteerd met de krijtlijnen van de toekomstige werken.

2.2.1 Historisch kader

Het plangebied is lange tijd onderdeel geweest van de militaire vestingen rondom Dendermonde. De beschrijving van de historische ontwikkeling werd overgenomen uit de archeologienota Dendermonde-Begijnhoflaan (ID 5850)¹⁴, een bureaustudie van een aangrenzend terrein. Dezelfde historische en cartografische gegevens gelden voor dit plangebied. Vanuit dit historisch en cartografisch onderzoek werd een syntheseskaartje gemaakt met de mogelijke verwachting en ontwikkeling op het aangrenzende terrein. Hieruit werd de volgende archeologische verwachting opgesteld:

“Het projectgebied bevindt zich binnen de historische stadskern van Dendermonde, en situeert zich in een zone waar volgens historische en cartografische gegevens hoogstwaarschijnlijk restanten van de middeleeuwse stadsomwalling van Dendermonde aanwezig zijn. De vroegste versterking (reeds vanaf de 12de eeuw) zou zijn ontwikkeld uit een grachtensysteem, later aangevuld met een bakstenen stadswal. De stadswallen werden later, in de 14de eeuw, verbreed om zo tot aan het projectgebied te lopen. Vanaf de 16de eeuw richtte men Dendermonde in als gebastioneerde versterking. Sporen van zowel de 14de-eeuwse verdedigingsstructuren als het latere bastion kunnen worden verwacht binnen de contouren van het projectgebied. Na de ontmanteling van de stadsmuren komen vanaf het einde van de 20ste eeuw meerdere gebouwen op het projectgebied te staan. Het betreft de huidige schoolcomplexen die in het kader van de bouwvergunning zullen worden behouden.”

---

¹⁴ VANDER GINST & DUPONT 2017

Figuur 7: Synthesekaart Archeologienota Dendermonde – Begijnhoflaan (ID 5850): Potentiele ligging van de stadswal/gracht gebaseerd op cartografische gegevens¹⁵

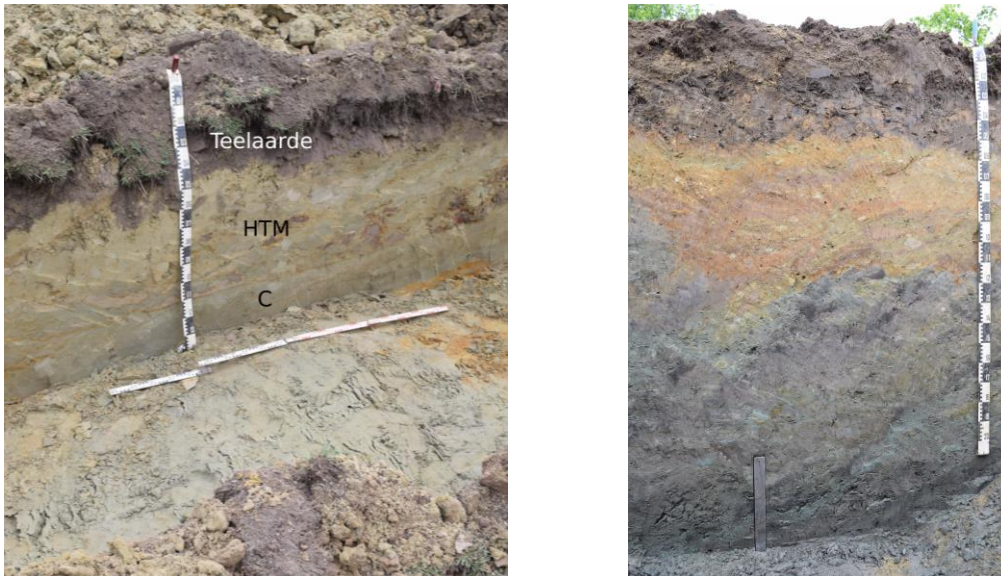
In functie van deze historische verwachting en de verstorende impact van de werken op dit aangrenzende terrein werd hierop volgend een vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd om de archeologische verwachting te toetsen. Deze resultaten geven eveneens inzicht in de bewaringstoestand van het archeologisch bodemarchief binnen het huidige onderzoeksgebied.

“Er werden twee grachten aangetroffen op het terrein. De stratigrafisch oudste gracht valt goed samen met een weergave van een gracht op de Vandermaelenkaart (1841). De aanwezigheid van een pijpketel van een type dat courant was in de 18de en 19de eeuw lijkt de redelijk recente datering in de nieuwe/nieuwste tijd te staven. Deze gracht wordt oversneden door een gracht die volgens iconografische bronnen minstens tot in 1977 nog openlag. Deze gracht is naderhand opgevuld/gedempt met recent afval.

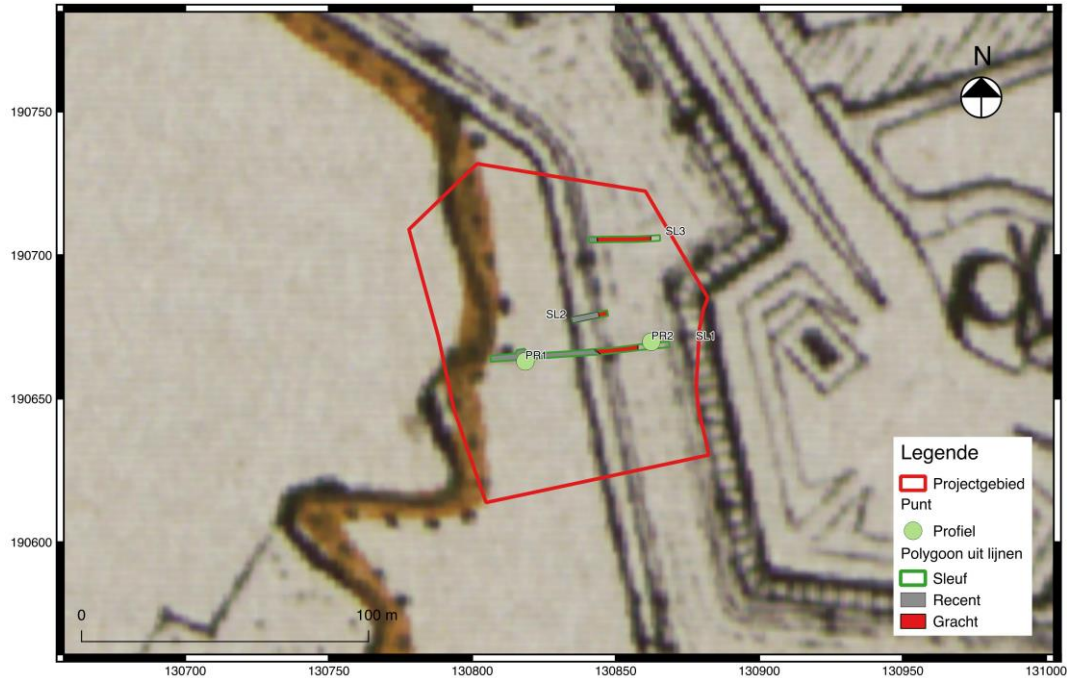
Verder onderzoek lijkt niet nuttig. Op drie plaatsen werd vastgesteld dat de verwachting om twee grachten aan te treffen klopt. Bovendien komt de locatie ervan vrij goed overeen met de iconografische bronnen. Volgens de iconografische bronnen in combinatie met de vondst van een pijpketel onderaan in de vulling kan bovendien een vrij recente datering (19de eeuw) aan de stratigrafisch oudste gracht worden gegeven. Er is dus geen kenniswinst te halen uit een verder onderzoek. Gelet op de recente aard van de grachten, lijkt ook verder onderzoek van de stalen (pollenstalen en bulkstalen) niet te leiden tot significante kenniswinst.

¹⁵ VANDER GINST & DUPONT 2017

Buiten de aanwezigheid van grachten werden er geen andere archeologische sporen aangetroffen. Ook werd er nergens een intacte bodemopbouw geregistreerd omdat de grachten quasi het volledige terrein innemen. Op één plaats is een bodemprofiel geregistreerd met onder de teelaarde een antropogene laag en daaronder, op 110 cm diepte, de moederbodem. Het archeologisch vlak werd elders op 1,5 m onder maaiveld aangelegd.”

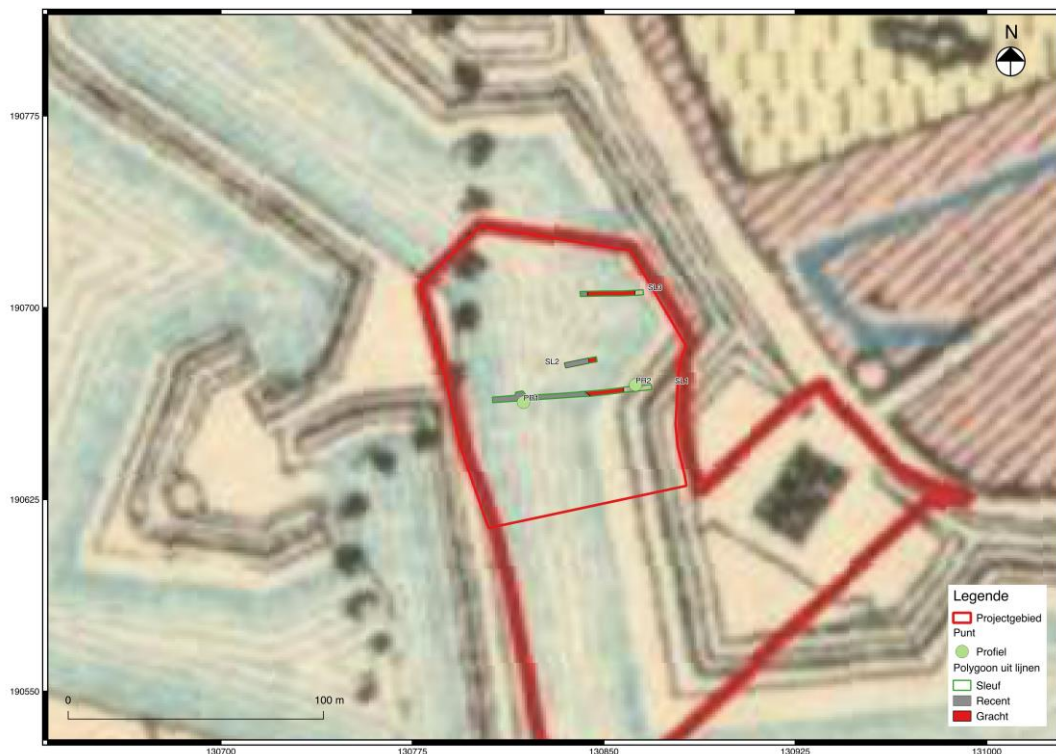
Figuur 8: Bodemprofiel aan de oostzijde van sleuf 1 (PR2)¹⁶

Figuur 9: : Nota Dendermonde – Begijnhoflaan (ID 11197): Allesporenplan geprojecteerd op de Vandermaelenkaart ¹⁷

¹⁶ VANDER GINST & YPERMAN 2019

¹⁷ VANDER GINST & YPERMAN 2019

Figuur 10: Nota Dendermonde – Begijnhoflaan (ID 11197): Allesporenplan geprojecteerd op de topografische kaart van 1892¹⁸

2.2.2 Cartografische bronnen

De cartografische gegevens van het aangrenzend onderzoek komen overeen met de inzichten binnen het huidige plangebied. Hieronder een overzicht van de historische ontwikkeling binnen het plangebied op basis van enkele cartografische bronnen.

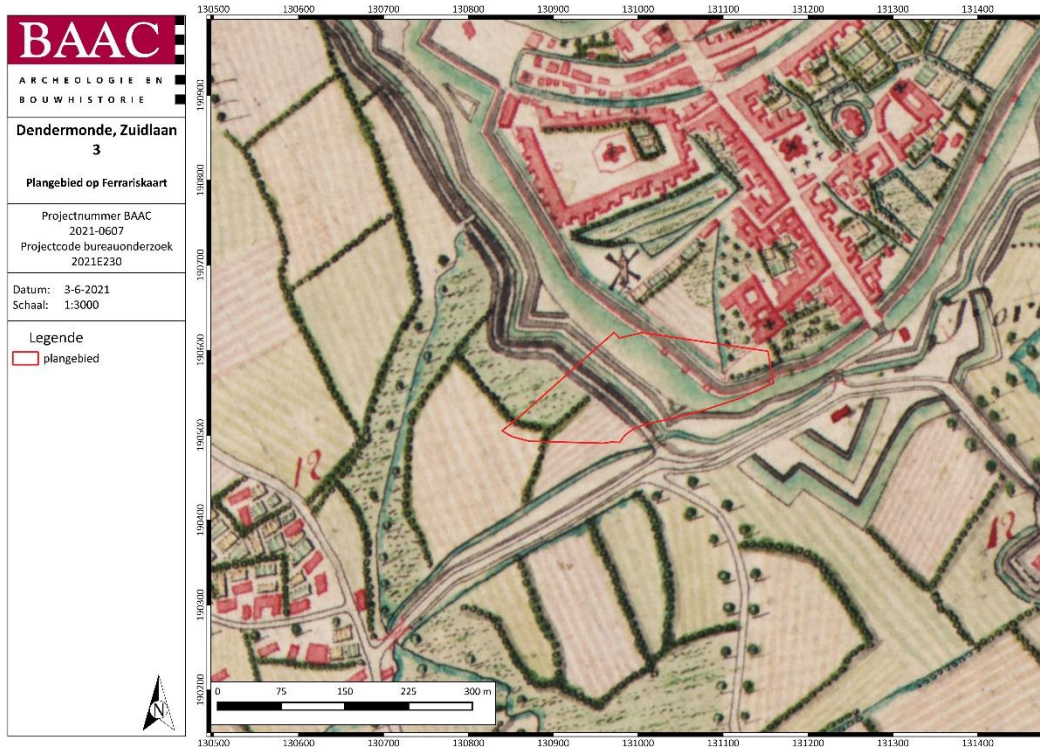
Op de Ferrariskaart¹⁹ is te zien dat het plangebied gelegen te midden van de vesten rondom Dendermonde. Het plangebied is grotendeels ingenomen door grachten en taluds van deze vesten. De zuidwestzijde van het terrein wordt ingenomen door akkerland.

Op recentere topografische kaarten is een verandering in de inrichting van deze vesten op te merken. De Vandemaelenkaart geeft de situatie weer vanaf de heropbouw van de vesting begin 19de eeuw. In 1892 is een bastion binnen het plangebied gekarteerd en zijn de grachten verlegd. Deze behoren tot de 18de-eeuwse vesten. Op een topografische kaart van 1930 staat dit bastion niet meer weergegeven en valt het projectgebied grotendeels samen met een lege zone. In het zuiden is nog een gracht gelegen.

In 1949 wordt het gebouw GO8 op het terrein gebouwd ter hoogte van de zuidelijk gelegen gracht op de topografische kaart van 1930.

¹⁸ VANDER GINST & YPERMAN 2019

¹⁹ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2020

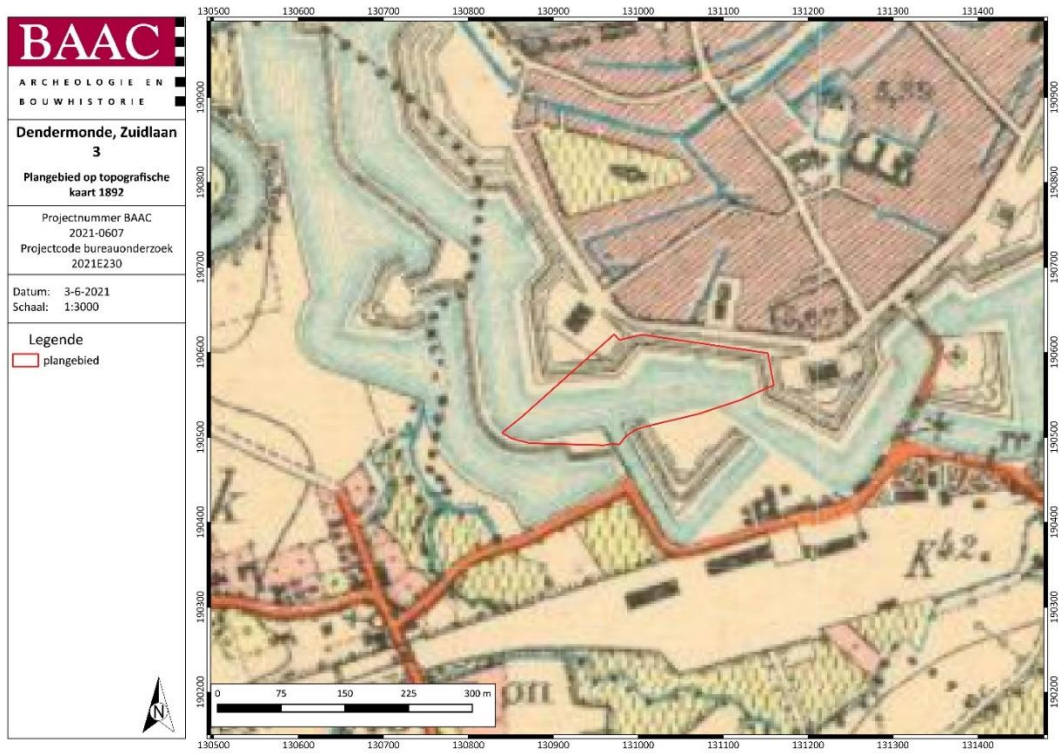

Plan 5: Plangebied op de Ferrariskaart²⁰ (analoog; 1:25.000; 03.06.2021)

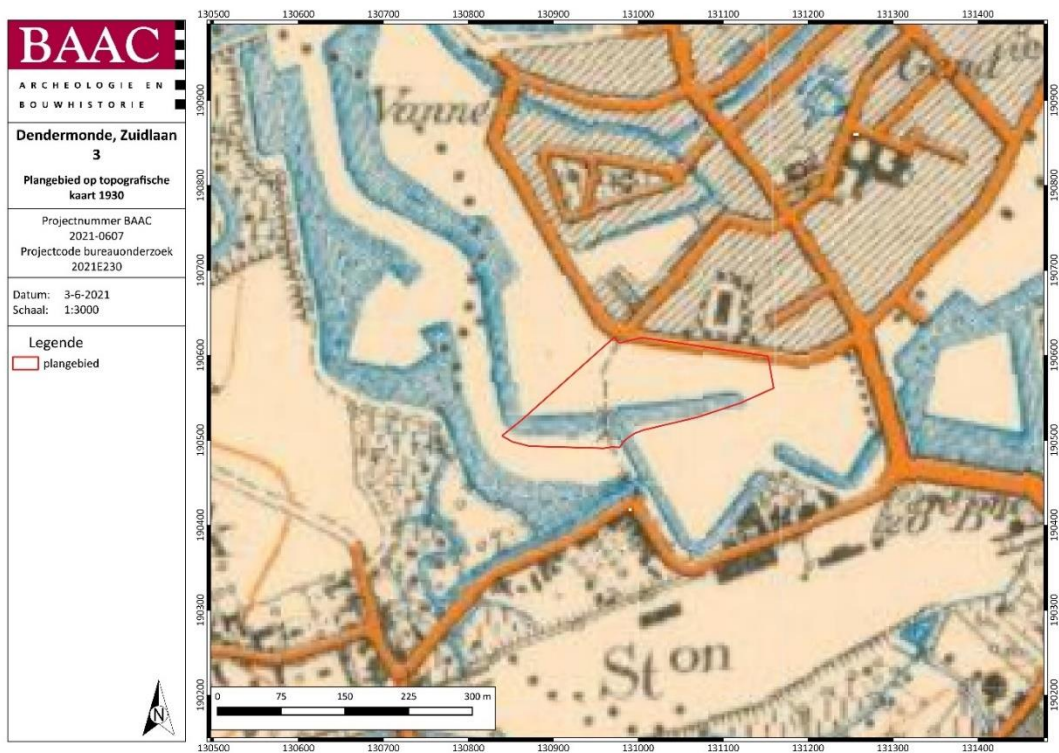

Plan 6: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 03.06.2021)

²⁰ GEOPUNT 2021

Plan 7: Plangebied op de topografische kaart uit 1892²¹ (analoog; 1:20.000; 03.06.2021)

Plan 8: Plangebied op de topografische kaart uit 1930²² (analoog; 1:20.000; 03.06.2021)

²¹ CARTESIUS 2021

²² CARTESIUS 2021

Figuur 11: Overzicht bouwjaar schoolgebouwen²³

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Vanuit historische en cartografische bronnen is het plangebied te situeren ter hoogte van de postmiddeleeuwse stadsvesten van Dendermonde. Er vonden veel ontwikkelingen plaats in de opbouw van deze militaire vestingwerken, tot laat in de 19de eeuw. Tot 1930 was één van deze grachten nog binnen het plangebied aanwezig. De bodemopbouw binnen het plangebied is sterk beïnvloed door deze grote infrastructurele werken. Dit wordt bevestigd door de resultaten afkomstig uit een aangrenzend archeologisch onderzoek. Het bodemarchief was hier sterk beïnvloed door de meest recentste grachten en dempingen.

2.3.2 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische ontwikkelingen binnen het plangebied kan gezegd worden dat er geen relevante archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn. Dit kan eveneens bevestigd worden door de resultaten van een aangrenzend archeologisch onderzoek waarbij aangetoond werd dat het bodemarchief grotendeels ingenomen werd door 19de-eeuwse grachten en recente dempingen. De kans dat oudere archeologische sporen bewaard bleven, is klein gezien de vele ontwikkelingen aan de vestingen tot ver in de 19de eeuw. Daarnaast zal de bouw van het schoolgebouw zelf in 1949 eveneens impact gehad hebben op de bewaring van het archeologisch bodemarchief.

²³ Plan aangebracht door initiatiefnemer

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

De kans op het aantreffen van relevante archeologische structuren binnen het plangebied is zeer klein. Baserend op de recente historische ontwikkelingen binnen het plangebied, de resultaten van een aangrenzend archeologisch onderzoek en de beperkte diepgang en omvang van de bodemingrepen, is het potentieel op kennisvermeerdering binnen de krijtlijnen van de geplande werken praktisch onbestaand.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek²⁴ is er voldoende informatie over de afwezigheid van een relevante archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken zal met hoge waarschijnlijkheid niet leiden tot nuttige kenniswinst.

---

²⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein aan de Zuidlaan 3 te Dendermonde zullen door de initiatiefnemer renovatiewerken en een aanbouw gerealiseerd worden. Omdat het plangebied gelegen is in een Archeologisch Vastgestelde Zone diende ondanks de beperkte omvang van de bodemingrepen een archeologienota opgemaakt te worden. Op basis van de confrontatie van de geplande werken met het doorslaggevende aspect van de (recente) historische ontwikkelingen binnen het plangebied, werd een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt.

De geplande bodemingrepen omvatten het weghalen van verschillende verhardingen, het lokaal funderen van een kleine aanbouw en het plaatsen van twee regenwaterputten. De diepte en omvang van deze ingrepen blijft zeer beperkt. De meeste ingrepen gaan niet dieper dan de reeds bestaande verharding. Enkel de regenwaterputten kennen een diepgaande verstoring tot 2,5 à 3 m diepte, maar deze zijn beperkt in omvang.

Het plangebied is te situeren binnen de historische militaire vestingwerken rondom Dendermonde. Deze vestingen kennen veelvuldige veranderingen doorheen de tijd. Aan de hand van de (recente) historische ontwikkelingen binnen het plangebied kan gezegd worden dat er geen relevante archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn. Dit kan eveneens bevestigd worden door de resultaten van een aangrenzend archeologisch onderzoek waarbij aangetoond werd dat het bodemarchief grotendeels ingenomen werd door 19de-eeuwse grachten en recente dempingen. De kans dat oudere archeologische sporen bewaard bleven is klein gezien de vele ontwikkelingen aan de vestingen tot ver in de 19de eeuw. Daarnaast zullen de bouw van het schoolgebouw in 1949, waaronder de bouw van een 'Engelse koer', eveneens impact gehad hebben op de bewaring van het archeologisch bodemarchief.

Baserend op de recente historische ontwikkelingen binnen het plangebied, de resultaten van een aangrenzend archeologisch onderzoek en de beperkte diepgang en omvang van de bodemingrepen, is het potentieel op kennisvermeerdering praktisch onbestaand. Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken zal niet leiden tot nuttige kenniswinst.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Kelders en funderingen bestaande toestand	5
Figuur 2: Zicht op de noordwestelijke zijde van het schoolgebouw: Een afdak en een ‘Engelse koer’ zijn aanwezig	6
Figuur 3: Inplantingsplan bestaande toestand met te slopen verharding (rood gearceerd)	8
Figuur 4: Inplantingsplan nieuwe toestand: Aanbouw in donkergrijs (L-vorm)	9
Figuur 5: Inplanting funderingen en nieuwe regenwaterputten	10
Figuur 6: Visualisatie aanbouw: Leraarslokaal en passerelle	10
Figuur 7: Synthesekaart Archeologienota Dendermonde – Begijnhoflaan (ID 5850): Potentiele ligging van de stadswal/gracht gebaseerd op cartografische gegevens	14
Figuur 8: Bodemprofiel aan de oostzijde van sleuf 1 (PR2)	15
Figuur 9: : Nota Dendermonde – Begijnhoflaan (ID 11197): Allesporenplan geprojecteerd op de Vandermaelenkaart	15
Figuur 10: Nota Dendermonde – Begijnhoflaan (ID 11197): Allesporenplan geprojecteerd op de topografische kaart van 1892	16
Figuur 11: Overzicht bouwjaar schoolgebouwen	19

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 01.06.21)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 01.06.21)	3
Plan 3: Plangebied op recente orthofoto (digitaal; 1:1; 03.06.2021)	6
Plan 4: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op GRB(digitaal; 1:1; 02.06.2021)	7
Plan 5: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 03.06.2021)	17
Plan 6: Plangebied op de Vandermaelenkaart (analoog; 1:20.000; 03.06.2021)	17
Plan 7: Plangebied op de topografische kaart uit 1892 (analoog; 1:20.000; 03.06.2021)	18
Plan 8: Plangebied op de topografische kaart uit 1930 (analoog; 1:20.000; 03.06.2021)	18

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerendergoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwku ndig-verkaveling_v7.pdf.
- AGIV, 2021a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Orthofotomozaïek, middenschalig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- AGIV, 2021c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- CARTESIUS, 2021. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- GEOPUNT, 2021. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- VANDER GINST, V. & DUPONT, L., 2017. *Archeologienota Dendermonde Begijnhoflaan, rapport Studiebureau Archeologie*, Tienen. Available at: <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/5850>.
- VANDER GINST, V. & YPERMAN, W., 2019. *Nota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Begijnhoflaan te Dendermonde*, Tienen. Available at: <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/11197>.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2020. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.